

1

Ucuz çikolata almayın demiş adam. Çünkü çikolatanın ucuzu hem yanlış sinyaller üretiyor, *zevk için* olan bir şeyi *ihtiyaç* haline getirip, ucuzlatıyor, hem de kakao üreticisinin sömürülmesine sebep oluyor-muş.

Ucuz insanlar da böyle. Onlarla hiç uğraşmamak bazı açılardan kayıplar yaşamanıza sebep oluyor, belki *çok güzel* duran bazı kayıplar ama sonunda kendiniz için de, dünya için de daha iyisinin uzak durmak olduğunu görüyorsunuz.

2

İnsan iki şekilde dikkat çekebilir: Daha *zor* olanı yaparsınız veya daha *kolay* olanı yaparsınız. Zor olanı yaparak dikkat çekmek, tanım itibariyle, daha zordur, daha risklidir. Bunun yerine *ucuzluk* yoluyla dikkat çekebilirsiniz. Modern zamanlarda bu iki farklı yarış birbirine karıştı, insanların pek çoğu için *başarının* nereden geldiği, ilginin ve dikkatin ne yolla çekildiği önemini kaybetti. Daha çok küfrederek de dikkat çekebilirsin, daha fasih konuşarak da ama ilki daha kolaydır ve *daha çok insana ulaşır* ve bu sebeple *daha verimli* bile sayılabilir. Ancak insan hayatını bu ucuz yarışmalara vermeli midir, buna mecburiyetlerin ötesinde zaman harcamalı mıdır?

3

Spacemacs'ın yavaş gelmeye başlamasından dolayı 15-20 yıldır kullandığım Emacs tabanlı yazı üretim sisteminde değişiklik yapıyorum. Neovim ve Vim kullandığım yeni rutinler oluşturma gayretindeyim. Bu değişiklik ve sair işlerin zamanımı artık daha fazla alması yazıdan biraz uzaklaştırdı ama yarıyı geçmiş gibi hissediyorum.

4

Nişanyan'ın *oyunun sonu öyküleri* diye bir yazısını okudum, sair *güçlü adam* rejimlerinin bitiş hikayelerini derlemiş ve 6 madde bulmuş:

1. Tüm örneklerde belirleyici olay, kilit mevkideki kişilerin taraf değiştirmesidir. Beş örneğin tümünde askerin (silah), birinde kilise liderliğinin (din), birinde belki askerin örtülü desteğiyle istihbarat örgütünün, birkaçında sivil politikacıların attığı taklalar baş rolü oynamıştır.
2. Liderin yaş/sağlık veya siyasi zaaf veya ekonomik kriz nedeniyle "gidici" olduğu inancının belirmesi, siyasi dengelerde çok hızlı değişimlere yol açar.

3. Seçim yolsuzluğu örtü altında tutulabildiği sürece rejimin sürmesine hizmet edebilir, ancak ortaya saçılırsa rejimin meşruiyetine ölümcül darbe vurur.
4. Kitlese sokak gösterileri etkili bir silahtır, ancak tek başına rejimi devirmek için yeterli değildir. Güç odaklarının taraf değiştirmesi belirleyicidir.
5. Diktatörün geçmişte popüler ve/veya başarılı olması, düşme anında hiçbir şey ifade etmez.
6. İyi başlayan rejimler, fazla uzarsa kötü biter.

Verdiği örneklerden hiçbirinin *eski emperyal ulus* olmadığını farkettim. Erdoğan'ın *analizini* yaparken, Erdoğan'a muhalif bile olsalar Türklerin önemli bir kısmının prensipte *güçlü adama* bir itirazı olmadığını, genelde *bunlar çok yiyor* veya *daha oturaklı, kültürlü, bilgili güçlü adamlara ihtiyacımız var* diye baktığı için muhalif olduğunu unutuyor. Bizim tarihimizde hiçbir *diktatörden* kötü bahsetmiyoruz, hatta en muhteris olanının arkasından hala ağıtlar yakılıyor ve öldüğü günde 8'ler devrilip, sonsuza kadar yaşayacağı ima ediliyor.

O sebeple Erdoğan'ın gitmesi için, ondan daha *güçlü olma ihtimali* olan biri gerektiği kanaatindeyim. Böyle biri ufukta olmadığı sürece, yıllarca zihin dünyası *biz ve onlar* diye kodlanmış bir milletin, Erdoğan'dan *kurtulmak* isteyeceğini hiç sanmıyorum. Muhalifler yanlış bu milletin *demokrasi* istediğini düşünerek yapıyor. Bu millet demokrasi değil, rahatlık, refah, kafa konforu ve zafer istiyor. Son üçyüz yılın *intikamı* için Erdoğan'a yüz yıl bile katlanır bu millet.